

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПРАВОВІ РЕФОРМИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ

Ляшенко Р. Д.

ВСТУП

Європейська інтеграція України стала ключовим напрямом державної політики, що відображає прагнення країни зміцнити демократичні інститути? впровадити ефективні механізми правового регулювання та забезпечити стабільний економічний розвиток.

Від ідеї про зближення з Європейським Союзом до сучасних викликів, з якими стикається українське суспільство, цей процес вимагає не лише політичної волі, але й комплексних правових реформ. Правові зміни становлять основу для адаптації українського законодавства до європейських стандартів, що, в свою чергу, відкриває нові можливості для розвитку нашої держави. Однак на цьому шляху постають серйозні виклики, включаючи повномасштабне вторгнення, соціально-економічні труднощі, корупція, невідповідність національного законодавства європейським стандартам тощо. Вирішення цих питань вимагає комплексного підходу, що включає не лише правові реформи та зміцнення інституційної спроможності держави, а й активну підтримку України з боку європейських інституцій.

1. Європейська інтеграція: від ідеї до сучасних викликів

Ідея об'єднаної Європи бере свій початок ще в епоху Провітництва, коли філософи та мислителі, такі як Іммануїл Кант та Віктор Гюго, виступали за створення наднаціональної федерації європейських держав. Ця концепція була заснована на принципах миру, безпеки та економічної інтеграції, які сприяють процвітанню народів Європи. На той час континент роздирали численні конфлікти та війни, що наголошувало на необхідності пошуку шляхів до стабільності та співпраці.

Після Другої світової війни, яка забрала мільйони життів, прагнення до європейської єдності набуло нового імпульсу. У 1950 році французький дипломат, міністр закордонних справ Франції Роберт Шуман висунув ідею створення Європейського співтовариство вугілля та сталі (ECSC – European Coal and Steel Community), що започаткувало процес європейської економічної інтеграції. У 1957 році було підписано Римський договір, який започаткував створення Європейського

економічного співтовариства (ЕЕС – European Economic Community), сторони якого домовилися про скасування торгівельних бар'єрів між ними та формування «спільного ринку». Європейське економічне співтовариство вважається попередником сучасного Європейського союзу (ЄС).

Протягом наступних десятиріч процес європейської інтеграції продовжувався та охоплював дедалі більше країн та сфер співробітництва.

У 1993 році було створено Єдиний внутрішній ринок, що забезпечує вільний рух товарів, послуг, капіталу та робочої сили. У 1999 році було введено єдину валюту – євро, що зміцнило економічну інтеграцію.

Сьогодні ЄС об'єднує 27 держав-членів і є одним із найбільших економічних та політичних об'єднань у світі.

Однією з головних переваг європейської інтеграції є створення величезного єдиного ринку, що дозволяє вільне переміщення товарів, послуг, капіталу та робочої сили. Це сприяє економічному зростанню, підвищенню конкурентоспроможності та залученню інвестицій. Крім того, завдяки узгодженим стандартам та регулятивним нормам, полегшується ведення бізнесу та торгівля між країнами ЄС.

Об'єднавшись, європейські країни набули вагомого політичного впливу на світовій міжнародній арені. ЄС відіграє ключову роль у вирішенні глобальних проблем, таких як: захист людських прав, забезпечення миру та безпеки, боротьба з тероризмом, економічна стабільність та розвиток, охорона здоров'я, міграція, боротьба з бідністю, забезпечення енергетичної безпеки, захист навколишнього середовища та ін. Завдяки спільній зовнішній політиці, ЄС може ефективно відстоювати свої інтереси та цінності в діалозі з іншими державами світу.

Однак європейська інтеграція стикається і з серйозними викликами. Серед яких вагоме місце останнім часом займає зростаюче явище євроскептицизму. Настрої євроскептицизму посилилися після фінансової кризи 2008 року та міграційної кризи 2015 року, що значно підірвало довіру до ЄС. Деякі країни-члени ЄС висловлюють невдоволення передачею частини суверенітету наднаціональним органам. Крім того, процес виходу Великобританії з ЄС (Брекзит) висвітлив інституційні та структурні проблеми, які потребують реформ у європейському співтоваристві.

Незважаючи на поточні проблеми, вступ до ЄС продовжує залишатися стратегічним для багатьох країн Європи. З часом ЄС може збільшитися з 27 до 36 держав-членів. Потенційними кандидатами на вступ є Сербія, Чорногорія, Албанія, Північна Македонія, а також

Україна, Молдова та Грузія. Однак процес розширення потребує ретельної підготовки та дотримання встановлених критеріїв з боку кандидатів.

Для підвищення ефективності та легітимності ЄС необхідні реформи його інститутів та механізмів прийняття рішень. Це може включати посилення ролі Європейського парламенту, підвищення прозорості та підзвітності, а також удосконалення процесів управління на наднаціональному рівні.

Для України, яка прагне євроінтеграції, членство в ЄС залишається стратегічною метою.

Підписання Угоди про асоціацію з ЄС у 2014 році стало важливим кроком на цьому шляху. Ця угода відкрила шлях до впровадження європейських стандартів та проведення глибоких реформ у різних сферах, таких як економіка, політика та правова система. Однак для вступу до ЄС Україна має провести масштабні реформи відповідно до «копенгагенських критеріїв», зміцнити демократичні інститути та підвищити рівень життя населення.

Одним із ключових досягнень стала лібералізація візового режиму з ЄС, яка дозволила українським громадянам подорожувати до країн Шенгенської зони без віз. Це сприяло посиленню культурних та ділових зв'язків, а також полегшило доступ до європейських освітніх можливостей.

Євроінтеграція має значні економічні вигоди для України, включаючи доступ до величезного єдиного ринку ЄС з його величезним споживчим попитом та можливостями для інвестицій. Це може стимулювати зростання промисловості, сільського господарства та інших галузей економіки України, сприяючи створенню нових робочих місць та підвищенню рівня життя населення.

Крім того, поглиблення співпраці з ЄС сприяє зміцненню демократії, верховенства права та захисту прав людини в Україні. Протягом останніх десятиріч ЄС пройшов шлях становлення власної системи захисту прав людини, від відкидання ідеї, що захист прав людини може перевершувати положення права ЄС, до створення власного каталогу прав людини у Хартії основних прав. Приєднання ЄС до Європейської конвенції з прав людини створило юридичні умови для цього. Враховуючи ці зміни, перед Україною виникає необхідність вдосконалення власної системи захисту прав людини відповідно до критеріїв вступу до ЄС, що передбачають відповідний рівень дотримання прав та основних свобод людини для повноправного членства в Євросоюзі. Механізм конституційно-правового захисту прав

і свобод людини є важливою частиною процесу євроінтеграції¹, в першу чергу це стосується особистих та соціальних прав. Слід зазначити, що досягнення Україною рівня соціального розвитку країн ЄС у найближчому майбутньому видається проблематичним. Реальним наразі є досягнення мінімальних соціальних стандартів. Приведення законодавства у відповідність до європейських стандартів допомагає боротися з корупцією та підвищувати прозорість публічного управління.

2. Шлях до європейської інтеграції крізь приму правової реформи в Україні

Правова реформа в Україні є ключовим етапом на шляху до європейської інтеграції. Для вступу до ЄС Україна має виконати низку критеріїв, що включає наявність стабільних демократичних інститутів, реформи судової системи, адвокатури та здатність взяти на себе зобов'язання, що обумовлені членством в ЄС. Ці критерії спрямовані на зміцнення незалежності судової влади, захист основоположних прав громадян та забезпечення прозорості державного управління. Вони є обов'язковими умовами для відкриття переговорних кластерів, що дасть змогу Україні поступово інтегруватися у правовий простір ЄС, забезпечуючи стабільний розвиток демократії та верховенства права. Формування дорожніх карт із зазначенням конкретних реформ і строків їх виконання дозволяє ефективно моніторити прогрес країни на шляху до членства в ЄС, а також скорегувати національні реформи відповідно до результатів скринінгу українського законодавства.

23 червня 2022 року лідерами країн-членів ЄС на саміті Європейської Ради було ухвалено рішення щодо надання Україні статусу країни-кандидата в члени ЄС з урахуванням Рекомендацій Європейської Комісії щодо статусу України на членство в ЄС та виконання інших умов (зокрема, положень Маастрихтського договору), це означає, що Україні потрібно здійснити низку реформ як мінімум по 7 напрямках. З огляду на те, що одним із «копенгагенських критеріїв» є забезпечення дії принципу верховенства права (правовладдя), має відбуватися посилення ролі правового (зокрема, судового) прецеденту в системі джерел права України. Водночас щоб унеможливити зловживання суддівськими повноваженнями за таких обставин, одночасно потрібно посилювати

---

¹ Тимошук О. Г. Здобутки та виклики України у питаннях прав людини на шляху до європейської інтеграції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 59.

роль громадянського суспільства у сфері контролю за судовою системою ².

В Україні судова система залишається ще вразливою та піддається політичному тиску, суспільна довіра до судової гілки влади низька. Тому пріоритетними на цьому шляху є продовження судової реформи та реформи Конституційного Суду України, що потребує додаткових зусиль усіх гілок влади для забезпечення повноцінної та ефективної роботи вітчизняних судів. Разом з тим слід погодитися з думкою О. Ярої, що будь-які зміни в судовій системі сучасних демократій мають відповідати основним принципам права та бути спрямованими на забезпечення права на справедливий суд ³.

За результатами оприлюдненого на сайті Європейської комісії звіту по Україні за 2023 рік (Key findings of the 2023 Report on Ukraine) (далі – Звіт за 2023 рік) ⁴, Україна продовжує прогрес у демократичних реформах та втілення принципу верховенства права, а надання Україні статусу кандидата у червні 2022 року ще більше прискорило реформаторські зусилля нашої держави.

У Звіті за 2023 рік ⁵ наголошується, що Україна досягла значного прогресу у впровадженні судової реформи, спрямованої на забезпечення доброчесності та професіоналізму суддів. За результатами прозорого конкурсу із значним залученням незалежних експертів були сформовані Вища рада правосуддя та Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Наразі завершується етап кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих судів, який було призупинено у 2019 році та тривають конкурси в апеляційні суди та ВАКС. Незважаючи на серйозні виклики, національні інституції суддівського врядування продемонстрували неабияку стійкість і запровадили необхідні правові та організаційні заходи, щоб забезпечити можливість реалізації права на справедливий суд для громадян та бізнесу у воєнний час. У серпні 2023 року, відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії Ради Європи, Україна ухвалила закон, який забезпечив прозорий відбір суддів Конституційного Суду України. Крім того, було відновлено дисциплінарне провадження щодо суддів та створено незалежну дисциплінарну інспекцію.

---

² Корунчак Л. А. Євроінтеграція: питання адаптації законодавства України до правової системи Європейського Союзу. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 2. С. 18.

³ Yara O. Impact of European integration processes on judicial reform in Ukraine. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2024. № 14 (1). P. 34.

⁴ Key findings of the 2023 Report on Ukraine. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_5631

⁵ Key findings of the 2023 Report on Ukraine. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_5631

Проте, Україні ще необхідно докласти значних зусиль для досягнення європейських стандартів. Серед них – повноцінна модернізація судової системи через призму підвищення довіри населення України та міжнародних інституцій до судової влади, подолання корупції, забезпечення незалежності суддів⁶.

В контексті подальшого удосконалення вищезазначених процедур важливою є виконання рекомендації щодо цифровізації судової системи. Системні заходи все ще необхідні для реформування системи виконання судових рішень, включаючи виконання рішень Європейського суду з прав людини. Для забезпечення сталості зусиль зі зміцнення верховенства права Україна має продовжити реформування юридичної освіти⁷.

Одним із важливих напрямів у контексті євроінтеграції України є реформа органів адвокатського самоврядування. Адвокатське самоврядування забезпечує незалежність інституту адвокатури. У Рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи R (2000) 21, підкреслюється, що адвокати повинні бути незалежними, а їхня діяльність не повинна підпадати під контроль з боку держави.

У Тіньовому звіті до розділу 23 «Правосуддя та фундаментальні права» Звіту Європейської комісії щодо України у 2023 році визначено ключові проблеми адвокатського самоврядування: безальтернативне членство усіх адвокатів в Національній асоціації адвокатів України (НААУ), що на думку окремих представників громадянського суспільства, є порушенням конституційного права адвокатів на об'єднання. Наразі це питання розглядається у Конституційному Суді України; тривалий термін повноважень керівних органів адвокатського самоврядування; відсутність органів адвокатського самоврядування на тимчасово окупованих територіях⁸.

Адвокатське самоврядування потребує подальших реформ для забезпечення ефективної роботи і дотримання міжнародних стандартів. На думку Х. Дідух, для цього необхідно зосередити увагу на кількох важливих аспектах. Зокрема, першочергове значення має зміцнення професійних прав адвокатів і гарантій їхньої діяльності, оптимізація умов доступу до адвокатської професії, вдосконалення механізмів дисциплінарної відповідальності, а також реформування самого

---

⁶ Yara O. Impact of European integration processes on judicial reform in Ukraine. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2024. № 14 (1). P. 35.

⁷ Key findings of the 2023 Report on Ukraine. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_5631

⁸ Тіньовий звіт до розділу 23 «Правосуддя та фундаментальні права» Звіту Європейської комісії щодо України у 2023 році. С. 162-166. URL: <https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/tinovyj-zvit-rozdil-23-yes-ukrayina.pdf>

інституту адвокатського самоврядування. Окрім цього, важливо забезпечити прозорість фінансування органів адвокатського самоврядування та контроль за використанням коштів, що сприятиме підвищенню довіри до системи в цілому⁹.

Вважаємо, що подальші реформи адвокатського самоврядування мають бути спрямовані на посилення інституційної незалежності адвокатури та підвищення її ефективності. Важливо вдосконалити виборні процедури до керівних органів адвокатського самоврядування, зокрема запровадити коротші строки повноважень для дотримання принципу демократичності. Також доцільним є розгляд питання створення альтернативних професійних асоціацій для забезпечення права адвокатів на вільне об'єднання. Децентралізація управління в системі адвокатського самоврядування дозволить посилити автономію регіональних органів і забезпечить більш ефективний розподіл фінансових ресурсів. Чітке розмежування компетенцій національних та регіональних органів адвокатського самоврядування у дисциплінарних питаннях допоможе уникнути конфліктів інтересів і забезпечити незалежність у прийнятті рішень.

Зазначені зміни не лише сприятимуть вдосконаленню системи адвокатського самоврядування, а й стануть важливим кроком у напрямку інтеграції України до європейських структур. Загалом для вступу України до ЄС надзвичайно важливо адаптувати законодавство України до європейських стандартів, а Європейська Комісія щороку аналізуватиме прогрес України як кандидата.

3. Сучасні виклики та стратегічні перспективи євроінтеграції України

У Звіті за 2023 рік зазначено чимало рекомендацій над якими Україні ще потрібно працювати, серед них: реформа публічного управління, завершення реформи децентралізації, податкова політика, боротьба з корупцією, організованою злочинністю, свобода слова, дотримання основоположних прав людини, захист прав людей з інвалідністю, вирішення ряду економічних проблем¹⁰.

Ще однією проблемою на шляху до євроінтеграції України науковці визначають відсутність в Україні єдиного нормативно-правового акту, який міг би повноцінно регулювати процес імплементації законодавства,

---

⁹ Дідух Х. Адвокатське самоврядування в контексті судово-правової реформи в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. 2023. № 2 (38). С. 41.

¹⁰ Key findings of the 2023 Report on Ukraine. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_5631

недостатня стабільність і суперечливість правових норм, значні розбіжності між нормами національного права та нормами права ЄС, відмінності в кадровій політиці та розрив в історичному та культурному розвитку правових систем ¹¹.

Проте найбільшою проблемою з якою стикається Україна на цьому шляху є необхідність протидії російській агресії та гібридним загрозам. Незаконна анексія Криму та повномасштабне вторгнення РФ засвідчили, що наразі важливим для України є зміцнення обороноздатності та національної безпеки.

В цих умовах не було проведено вибори. Проте, як зазначено в Звіті за 2023 рік, загалом правова база залишається сприятливою для організації демократичних виборів ¹².

Через наслідки повномасштабного вторгнення РФ, що триває, а також існуючі структурні економічні проблеми, українська економіка перебуває між ранньою стадією та певним рівнем підготовки до створення функціонуючої ринкової економіки. З моменту повномасштабного вторгнення Росії проведення монетарної політики, загального економічного управління та інституційного та регуляторного середовища зіткнулися зі значними труднощами. Незважаючи на ці виклики, українська влада відреагувала швидко, хоча обставини також спричинили деякі тимчасові перешкоди для важливих елементів функціонування ринкової економіки ¹³.

Що стосується здатності України взяти на себе зобов'язання щодо членства в ЄС, у звіті за 2023 рік констатовано, що Україна продовжувала працювати над узгодженням з *acquis* у багатьох сферах, зокрема це кластери внутрішнього ринку, конкурентоспроможності та інклюзивного зростання, зелена угода, сталий розвиток, політика згуртованості, зовнішні відносини. По багатьох з них було досягнуто прогресу.

Головною особливістю нинішнього етапу руху до ЄС є те, що наша країна ціною величезних жертв відстоює свій європейський вибір і захищає ЄС від російської агресії. На відміну від інших країн-претендентів, на українському напрямі сфокусований комплекс

---

¹¹ Parkhomenko, N., Podorozhna, T., Tarakhonch, T., Husarev, S., & Biloskurska, O. Implementation of the Association Agreement with the EU by adapting Ukrainian legislation to EU law. *Social & Legal Studies*. 2024. № 7 (1). P. 188.

¹² Key findings of the 2023 Report on Ukraine. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_5631

¹³ Там само.

політико-безпекових факторів геополітичного масштабу, які мають вирішальне значення для майбутнього устрою Європи та світу ¹⁴.

Отже, прогрес України на визначених Європейською комісією напрямках заслуговує на увагу та позитивні оцінки.

13 травня 2024 року Рада ЄС остаточно схвалила продовження на 12 місяців режиму безмитної торгівлі для України, а 14 травня 2024 року Рада ЄС схвалила План для Ukraine Facility. Затвердження Плану дозволить Єврокомісії надати Україні до 1,89 млрд євро попереднього безумовного фінансування.

25 червня 2024 року ЄС розпочав переговори про вступ України та Молдови до ЄС.

Офіційні переговори є передостаннім етапом на шляху до європейської інтеграції нашої держави. Потім залишиться останній етап – це схвалення Радою ЄС, Європейським парламентом і підписання договору. Загалом, офіційні переговори про вступ до ЄС відкривають для України великі можливості для розвитку та інтеграції в європейську спільноту. Цей процес вимагає значних зусиль з боку України для виконання умов та проведення реформ, необхідних для досягнення європейських стандартів.

Проте європейська інтеграція України, а згодом і її членство в ЄС зовсім не означає автоматичного створення та функціонування в Україні нового зразка громадянського суспільства, правової та процвітаючої держави. Адже для цього нам доведеться самостійно будувати модель вітчизняного громадянського суспільства та доводити свою прихильність до базових європейських цінностей, демонструючи готовність до реальних змін та реформ усередині нашої держави ¹⁵.

Паралельно з цим Україна активно співпрацює з НАТО у рамках програми «Партнерство заради миру» та прагне євроатлантичної інтеграції. Зокрема, ця стратегія визначена в ст. ст. 85, 112, 116 Конституції України. Членство в НАТО могло б стати важливим кроком у зміцненні безпеки нашої держави та її ролі у європейській системі колективної оборони.

Проте, сьогодні існує надзвичайно велика проблема – відсутність у НАТО консенсусу щодо членства України в Організації Північноатлантичного договору, адже вступ України до НАТО повинні ратифікувати всі члени НАТО. НАТО погоджується з тим, щоби

---

¹⁴ Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. *Національна безпека і оборона*. 2022. №1-2. С. 62.

¹⁵ Сембай Н. Європейська інтеграція – стратегічний пріоритет державної політики України: *Геополітика України: історія і сучасність* : зб. наук. пр. / ред. кол.: І. В. Артьомов (гол. ред.) та ін. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2018. Вип. 1 (20). С.129-143.

Україна, зрештою, стала членом альянсу після завершення війни, але перемога – це перший етап, а вступ до НАТО – наступний ¹⁶.

Незважаючи на труднощі та перешкоди, Україна послідовно йде шляхом євроінтеграції, прагнучи стати членом ЄС та НАТО. Цей шлях вимагає часу, наполегливості, проведення реформ та саме головне – це перемоги. Зрештою, він може принести Україні економічне процвітання, демократичний розвиток та надійну систему безпеки в рамках євроатлантичної спільноти. Об'єднані зусилля європейських країн можуть сприяти пошуку ефективних рішень розв'язання проблем та зміцнення багатосторонніх інституцій.

Разом з тим, слід констатувати, що на сучасному етапі європейська інтеграція переживає складний період, стикаючись із внутрішніми та зовнішніми викликами. Зростання популізму, євроскептицизму та націоналізму в деяких країнах-членах ЄС становить загрозу для єдності та цінностей ЄС. Крім того, геополітична напруженість та економічна невизначеність створюють додаткові труднощі.

В євроінтеграційних процесах повинно бути усвідомлення того, що існують природні (об'єктивні) суперечності Євросоюзу, прогресивні структурні зміни та практики, які вже відпрацювали свій ресурс і відходять у минуле. Нинішні проблеми ЄС мають природну основу. Це проблеми розвитку, пошуку оптимальних рішень в одній із найскладніших дилем світової спільноти – співвідношення державної суверенності та інтеграційних елементів у об'єднаному процесі. Нині дедалі більшою мірою стає зрозумілою система вразливості перманентного поглиблення політичної інтеграції, перетворення ЄС на наддержаву ¹⁷.

Перспективи розвитку ЄС можуть змінюватись від подальшого поглиблення інтеграції та розширення до ослаблення наднаціональних інститутів та повернення до більшої самостійності держав-членів ЄС. Багато буде залежати від здатності європейських лідерів знаходити компроміси та проводити необхідні реформи, а також від підтримки громадян держав-членів ЄС.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши поточні проблеми євроінтеграційного шляху України, слід констатувати, що європейська інтеграція залишається

---

¹⁶ Крочініна О. Україна–НАТО: проблеми та перспективи співпраці в умовах російсько-української війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 2 (16). С.150.

¹⁷ Україна в системі європейської інтеграції: монографія. Навчальний посібник / М. Палінчак, В. Приходько, В. Химинець та ін. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. 344 с.

унікальним та безпрецедентним проектом, який приніс мир, стабільність та процвітання країнам європейського континенту.

Для України, яка розділяє цінності демократії та верховенства права, ЄС може стати надійним партнером та майданчиком для подальшого розвитку. Однак шлях до повноправного членства в ЄС вимагатиме від України значних зусиль та реформ на всіх рівнях. Впровадження змін у судовій системі та органах адвокатського самоврядування має бути спрямоване на зміцнення верховенства права, забезпечення незалежності суддів та адвокатів, а також підвищення довіри суспільства до цих інституцій. Реалізація цих заходів не лише наблизить Україну до членства в ЄС, але й сприятиме стабільному розвитку демократії, захисту прав людини та забезпеченню соціальної справедливості.

Складність євроінтеграційного процесу для України зумовлена повномасштабним вторгненням РФ та нестабільною політичною ситуацією всередині країни. Війна ускладнює процес вступу, але Україна може поступово працювати над виконанням умов вступу. Тому на шляху до повноправного членства в ЄС Україні необхідно постійно оцінювати ризики та шукати шляхи їх усунення. Для ЄС це також новий досвід, що передбачає супроводження держави-кандидата, яка перебуває в умовах війни.

Можна прогнозувати, що приєднання України до ЄС значною мірою буде залежати від того, коли завершиться війна і розпочнеться післявоєнна відбудова. Вітчизняні політичні лідери наразі отримали стимули від ЄС для розвитку функціонуючої економіки та проведення ряду структурних реформ.

АНОТАЦІЯ

Україна, підписавши Угоду про асоціацію з ЄС у 2014 році, започаткувала впровадження європейських стандартів в національну правову систему. В умовах дії правового режиму воєнного стану та економічних викликів, Україна повинна не лише виконати умови вступу до ЄС, але й демонструвати свою готовність до зміцнення ідеалів демократичного суспільства.

23 червня 2022 року Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС, що активізувало реформи у ряді напрямів. Одним із ключових критеріїв є забезпечення верховенства права. Проте судова система України залишається вразливою до політичного тиску, а суспільна довіра до суддів низька. Тому важливо продовжувати реформування судової системи.

За результатами Звіту Європейської комісії за 2023 рік, Україна досягла значного прогресу в проведенні судової реформи, зокрема через

прозорі конкурси до Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Проте Україні потрібно подолати ще безліч викликів, таких як корупція, забезпечення незалежності суддів і цифровізація судової системи.

Одним із важливих аспектів є реформа адвокатського самоврядування, яка має забезпечити незалежність інституту адвокатури. Необхідно вирішити питання щодо безальтернативного членства в Національній асоціації адвокатів України та тривалості повноважень керівних органів адвокатського самоврядування.

На шляху євроінтеграції України існують виклики, пов'язані з необхідністю протидії російській агресії. Економічні труднощі також ускладнюють реалізацію реформ, однак українська влада швидко реагує на виклики. Успішний процес інтеграції вимагатиме постійних зусиль з боку України у виконанні умов, а також довгострокової підтримки з боку європейських партнерів.

Ключові слова: європейська інтеграція, міжнародне співробітництво, верховенство права, правова реформа, судова влада, адвокатське самоврядування, імплементація законодавства.

Література

1. Тимошук О. Г. Здобутки та виклики України у питаннях прав людини на шляху до європейської інтеграції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 56 – 59.

2. Корунчак Л. А. Євроінтеграція: питання адаптації законодавства України до правової системи Європейського Союзу. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 2. С. 14 – 19.

3. Yara O. Impact of European integration processes on judicial reform in Ukraine. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2024. № 14 (1). P. 31-39.

4. Key findings of the 2023 Report on Ukraine. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_5631

5. Тінювий звіт до розділу 23 «Правосуддя та фундаментальні права» Звіту Європейської комісії щодо України у 2023 році. С. 162-166. URL: <https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/tinovyj-zvit-rozdil-23-yes-ukrayina.pdf>

6. Дідух Х. Адвокатське самоврядування в контексті судово-правової реформи в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2023. № 2 (38). С. 35–42.

7. Parkhomenko, N., Podorozhna, T., Tarakhonych, T., Husarev, S., & Biloskurska, O. Implementation of the Association Agreement with the EU

by adapting Ukrainian legislation to EU law. *Social & Legal Studios*. 2024. № 7 (1). P. 184-193.

8. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. *Національна безпека і оборона*. 2022. №1-2. 131 с.

9. Сембай Н. Європейська інтеграція – стратегічний пріоритет державної політики України: *Геополітика України: історія і сучасність* : зб. наук. пр. / ред. кол.: І. В. Артьомов (гол. ред.) та ін. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2018. Вип. 1 (20). С.129-143

10. Кручиніна О. Україна–НАТО: проблеми та перспективи співпраці в умовах російсько-української війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 2 (16). С. 145 – 156.

11. Україна в системі європейської інтеграції: монографія. Навчальний посібник / М. Палінчак, В. Приходько, В. Химинець та ін. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. 344 с.

Information about the author:

Liashenko Ruslana Dmytrivna,

Candidate of Science of Law, Associate Professor,

Head of the Department of Law

Polissia National University

7, Saryi Boulevard, Zhytomyr, 10008, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-6129-7907>